

УДК 373.2:37.015:581.5

ЗАСОБИ ОЗНАЙОМЛЕННЯ ДІТЕЙ СТАРШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ З ЛІКАРСЬКИМИ РОСЛИНАМИ

В.В. Лисенко¹, Р.П. Власенко², О.А. Сорочинська³

^{1,2,3}Житомирський державний університет імені Івана Франка, вул. Велика Бердичівська, 40, Житомир, 10008, Україна

Початковою ланкою в контексті екологічного виховання в Україні є дошкільна освіта. Вимоги до рівня екологічного розвитку дітей визначені Базовим компонентом дошкільної освіти України. Одним із зазначених завдань у програмі розвитку дитини дошкільного віку «Впевнений старт» є ознайомлення із різноманітністю форм життя, їх ознаками, флорою і фауною рідного краю, взаємозв'язками між ними та людиною, формування пізнавального інтересу дитини, емоційно-ціннісного ставлення до природи [1]. Окремим завданням роботи дошкільного закладу (ДНЗ) є ознайомлення дітей із лікарськими рослинами та їх властивостями.

Діти дошкільного віку характеризуються конкретно-образним мисленням, тому ознайомлення їх із природою доцільно організовувати шляхом безпосереднього спілкування з досліджуваними об'єктами. Окрім того, психологічні особливості зазначеного вікового періоду зумовлюють організацію роботи таким чином, щоб використані завдання були зрозумілими і цікавими дітям та мали практичний характер.

Урбанізація людського життя спричинює віддалення людини від світу природи, що зумовлює певні труднощі при ознайомленні дітей дошкільного віку з рослинами, а особливо в умовах великого міста. В умовах ДНЗ доступним місцем ознайомлення дітей із рослинами, і зокрема лікарськими є куточок живої природи, екологічна стежка та дошкільна земельна ділянка. Рослини є постійними мешканцями куточків природи, тому кожен день є змога використати їх у навчально-виховній роботі дитячого дошкільного закладу. Вони повинні бути логічно вписані в інформаційно-розвивальне середовище. Їх можна використовувати під час всіх режимних моментів, на всіх заняттях. Однак, при виборі рослин для куточка природи потрібно враховувати низку вимог, а саме: відповідність вимогам програми, віковим особливостям дітей (діти 3-4 р. – рослини з великими листками, яскравими квітами, типовою будовою, діти 5-6 р. – одновидові рослини з деякими відмінностями в кольорі, розмірі квітів, листя, стебел); не бути вибагливими щодо умов утримання і догляду; не шкодити здоров'ю дитини; бути зовнішньо привабливими, доглянутими, привертати до себе увагу і радувати дітей [2, с. 80].

У рамках наукового дослідження, спрямованого на ознайомлення дітей із лікарськими рослинами було організовано роботу зі старшими дошкільниками (5-6 років) ДНЗ № 27. Дослідження проводилося у два етапи: констатувальний, формувальний. На констатувальному етапі ми використали авторську методику, яка вміщувала різновидові завдання, а саме: «Відгадай рослину» (відгадування загадок); «Як збирати лікарські рослини» (відповіді на запитання); «Застосування лікарських рослин». Також було виокремлено рівні (високий – 12-9, середній – 8-5, низький – 4-1) та критерії оцінювання знань дітей про лікарські рослини. Результати діагности дошкільників засвідчили, що низький рівень знань про лікарські рослини мають 56 % дітей, середній

рівень – 40 % і високий – 4 % (рис. 1). Це зумовило організацію формувального етапу експерименту.

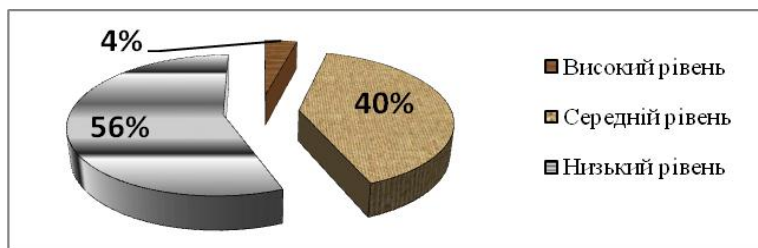

Рис. 1. Рівень знань дошкільників про лікарські рослини на констатувальному етапі дослідження

З метою підвищення рівня знань старших дошкільників про лікарські рослини, на формуючому етапі експерименту було розроблено та впроваджено авторську програму, що передбачала різноманітні форми, методи та засоби роботи. Зокрема, було впроваджено у освітній процес гру-подорож «Країною лікарських рослин», яка передбачала поглибити знання про лікувальні властивості рослин, формування умінь застосовувати набуті знання з метою збереження власного здоров'я. Вагомим засобом ознайомлення дітей із лікарськими рослинами є відгадування загадок, виконання пісень про рослин та їх малювання.

Результати обробки опитувальників засвідчили, що старші дошкільники виявили самостійність, пізнавальну активність у процесі ознайомлення з лікарськими рослинами. Також, результати дослідження засвідчили підвищення рівня знань дітей. Зокрема, зріс показник високого рівня до 24 %, середнього – 56 % і зменшився показник низького рівня – 20 % (рис. 2).

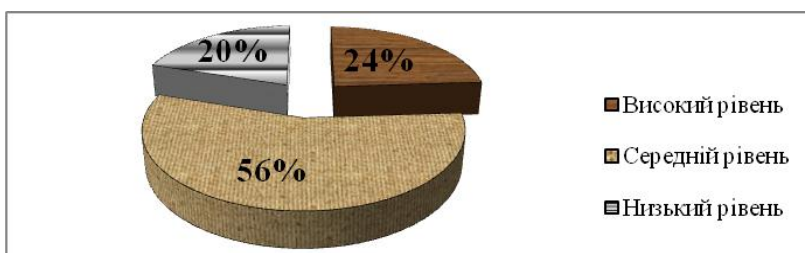

Рис. 2. Рівень знань дошкільників про лікарські рослини на формувальному етапі дослідження

Отже, проведені дослідження підтверджують ефективність розробленої авторської програми щодо підвищення рівня пізнавальної активності у дошкільників та впровадження зазначених засобів навчання.

Література

1. Куцакова Л. В. Морально-трудове виховання дитини-дошкільника: [програм.-метод. посіб. для педагогів дошк. установ] / Л. В. Куцакова. – Москва: 2003. – 143 с.
2. Програма розвитку дітей старшого дошкільного віку «Впевнений старт» / О. О. Андрієтти, О. П. Голубович, О. П. Долинна, Т. В. Дяченко, та ін. – Тернопіль: Мандрівець, 2013. – 104 с.